

K Z O M U N I A K Ń A T

Z B A D A Ń

Warszawa, styczeń 2014

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/12/2014

POLSKA REGIONALNA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

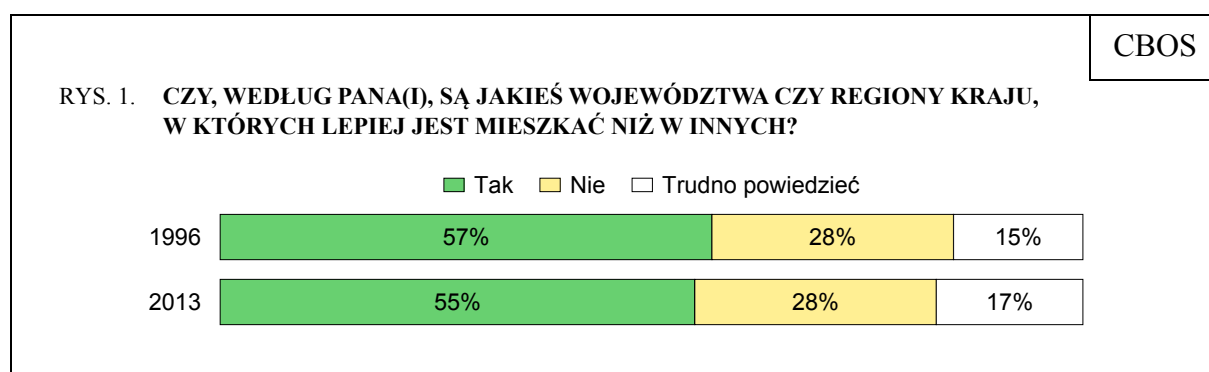
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- ▶ Ponad połowa Polaków jest przekonana, że w niektórych regionach żyje się lepiej (55%), a w niektórych gorzej (58%) niż w innych.
- ▶ Lepiej, zdaniem badanych, żyje się w województwach: mazowieckim, wielkopolskim, małopolskim, dolnośląskim i pomorskim.
- ▶ Badani są zdania, że w województwach: podkarpackim, podlaskim, lubelskim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim żyje się gorzej.
- ▶ Zdecydowana większość Polaków (89%), niezależnie od regionu, w którym mieszka, jest zadowolona ze swojego miejsca zamieszkania.
- ▶ Ocena poziomu życia własnych rodzin również nie zależy od regionu, w którym zamieszkują badani. Oceny własnych warunków materialnych mieszkańców Regionu Wschodniego nie różnią się od ocen mieszkańców Regionu Centralnego, mimo iż większość Polaków wskazała ten pierwszy jako gorszy do mieszkania, a drugi jako lepszy niż inne.

Polityka spójności Unii Europejskiej adresowana jest w dużej mierze do regionów i stała się dodatkowym impulsem do rozwoju polityki regionalnej w Polsce w ostatnich latach. Bardzo mylące byłoby jednak wywodzenie polskiego zainteresowania różnicami regionalnymi z polityki unijnej. Niwelowanie tych różnic było jednym z największych wyzwań już w okresie II RP, choć współcześnie nadal wskazuje się na pewne rozbieżności będące konsekwencją zaborów. Okres PRL był czasem podkreślania jednorodności wszystkich obszarów wchodzących w skład państwa polskiego, co utrudniało dyskusję na temat specyfiki i potrzeb poszczególnych regionów. Proces decentralizacji, który towarzyszył polskiej transformacji, i napływ środków z programów unijnych pozwoliły na ożywienie polityki regionalnej. Jak Polacy postrzegają zróżnicowania regionalne obecnie? Czy istnieje w społecznej świadomości podział na lepsze i gorsze regiony?¹

GDZIE LEPIEJ ŻYĆ?

Większość Polaków (55%) jest przekonana, że w niektórych regionach Polski żyje się lepiej niż w innych. O tego typu podziały pytaliśmy także w latach dziewięćdziesiątych. Wówczas podobny odsetek badanych wyrażał taką opinię.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (283) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 5–12 grudnia 2013 roku na liczącej 910 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Pytanie o regiony lepsze do mieszkania pozostało pytaniem otwartym, umożliwiającym badanym udzielanie odpowiedzi na różnym poziomie ogólności. Najwięcej badanych wymieniało nazwy województw. Do regionów jako obszarów większych niż województwa odnosiło się bardzo niewiele (4% mówiło generalnie o centralnej Polsce, co zostało zakodowane jako Region Centralny, a 2% o południu Polski, zaklasyfikowanym jako Region Południowy).

Tabela 1

W których regionach kraju jest lepiej mieszkać niż w innych?	Odpowiedzi respondentów, którzy uważają, że są regiony kraju, w których jest lepiej mieszkać niż w innych (N=499)
Region Centralny	4%
Mazowieckie	36%
Warszawa	19%
Łódzkie	1%
Łódź	1%
Region Południowy	2%
Śląskie	12%
Katowice	1%
Małopolskie	9%
Kraków	4%
Region Północno-Zachodni	-
Wielkopolskie	16%
Poznań	3%
Zachodniopomorskie	2%
Lubuskie	1%
Region Południowo-Zachodni	-
Dolnośląskie	9%
Wrocław	4%
Opolskie	-
Region Północny	-
Pomorskie	10%
Trójmiasto	4%
Kujawsko-Pomorskie	1%
Warmińsko-Mazurskie	1%
Mazury	1%
Region Wschodni	-
Podkarpackie	2%
Podlaskie	1%
Lubelskie	-
Świętokrzyskie	-
Pozostałe kategorie	-
Duże miasta i okolice	8%
Zachód kraju	3%
Góry	3%
Rejony nadmorskie	3%
Tereny uprzemysłowione, rozwinięte ekonomicznie	2%
Inne	3%
Trudno powiedzieć	4%

Wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ można było wymienić dowolną liczbę regionów

Co trzeci badany przekonany o istnieniu lepszych do mieszkania regionów uważa, że należy do nich województwo mazowieckie (36%), a co piąty uściślił, że chodzi o Warszawę i jej okolice (19%). Drugim najczęściej wskazywanym obszarem było województwo wielkopolskie (16%), a 3% mówiło konkretnie o Poznaniu. Dość często wymieniano również województwo pomorskie (10%) i Trójmiasto (4%), województwo śląskie (12%) i Katowice (1%), małopolskie (9%) i Kraków (4%) oraz dolnośląskie (9%) i Wrocław (4%). Dziesięć pozostałych województw oraz inne miasta wymieniano sporadycznie.

Co dwunasty badany przekonany, że w Polsce są miejsca lepsze do mieszkania, wskazywał generalnie na duże miasta i ich okolice (8%). Trzech na stu za lepsze miejsce uważa zachód kraju (3%), góry (3%) lub rejony nadmorskie (3%). Niektórzy mówili o terenach uprzemysłowionych, rozwiniętych ekonomicznie (2%).

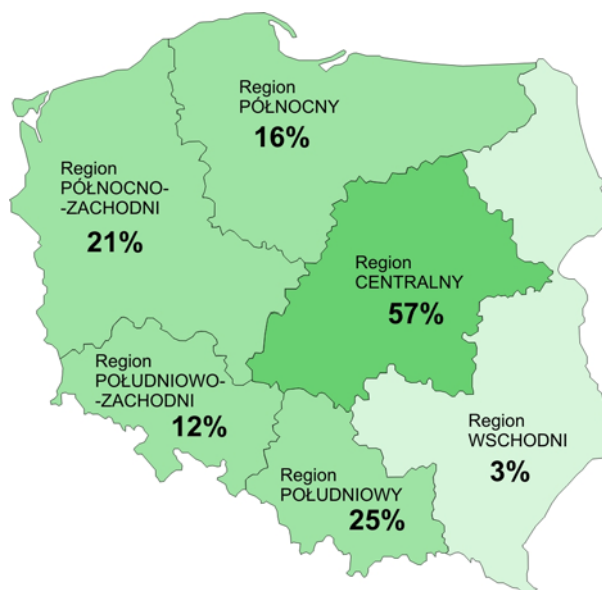
Po zaklasyfikowaniu województw i wymienionych miast do regionów stosowanych w statystyce publicznej², powstała mapa ukazująca stopień uprzywilejowania poszczególnych regionów w świadomości społecznej³. Większość badanych przekonanych o istnieniu lepszych regionów wskazuje na centralną Polskę jako miejsce lepsze do życia (57%). Co czwarty uważa, że w Regionie Południowym mieszka się lepiej niż w innych (25%), a co piąty – że w Północno-Zachodnim (21%). Ponad 10% badanych twierdzących, że są lepsze regiony, uważa, iż są nimi Region Północny (16%) lub Południowo-Zachodni (12%). Tylko dla nielicznych (3%) takim miejscem jest Region Wschodni.

² Jak w Tabeli 1.

³ Badani mogli podać dowolną liczbę odpowiedzi o różnym poziomie ogólności. Obszary, które po rekodowaniu zostały zaklasyfikowane do tego samego regionu, były liczone tylko raz.

RYS. 2. W KTÓRYCH REGIONACH KRAJU JEST LEPIEJ MIESZKAĆ NIŻ W INNYCH?

Wskazania badanych przekonanych, że są regiony kraju, w których jest lepiej mieszkać niż w innych

Wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ można było wymienić dowolną liczbę regionów

Niezależnie od miejsca zamieszkania, badani wskazywali najczęściej na Region Centralny jako miejsce do mieszkania lepsze niż inne (przynajmniej połowa mieszkańców wszystkich regionów). Najczęściej drugim wskazywanym regionem był region zamieszkiwany przez ankietowanych. Wyjątek stanowili mieszkańcy Regionu Centralnego, którzy tak jak pozostali najczęściej wskazywali swój region, oraz mieszkańcy regionu Wschodniego, którzy swój region wskazywali rzadziej niż pozostałe.

Tabela 2

W których regionach kraju jest lepiej mieszkać niż w innych?	Odpowiedzi respondentów z regionu:					
	Central.	Pd.	Wsch.	Pn.-Zach.	Pd.-Zach.	Pn.
Regiony:	w procentach					
Centralny	62	50	67	57	56	50
Południowy	18	41	26	16	21	18
Wschodni	4	2	8	2	0	0
Północno-Zachodni	28	11	19	34	26	17
Południowo-Zachodni	10	10	11	14	32	9
Północny	22	10	14	9	14	27
Inne	19	24	18	12	39	19
Trudno powiedzieć	6	6	3	0	6	1

Wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ można było wymienić dowolną liczbę regionów

Kryteria oceny stosowane przez badanych są przede wszystkim natury ekonomicznej. Zapytani o uzasadnienie wskazania tych, a nie innych regionów jako miejsc, gdzie lepiej jest mieszkać, ponad połowa mówiła o rynku pracy – przede wszystkim o możliwości znalezienia pracy (52%). Co czwarty (25%) wskazywał na warunki pracy, zazwyczaj na różnice w zarobkach, ale także na możliwość rozwoju zawodowego. Trzecim spośród najczęściej pojawiających się uzasadnień były różnice w poziomie rozwoju gospodarczego między regionami (ilości inwestycji, stopniu uprzemysłowienia, napływie kapitału zagranicznego i funduszy unijnych). Około 10% badanych wskazywało na walory przyrodnicze (krajobraz lub klimat – 11%), a także na różnice w warunkach życia (bogatsze regiony, miejsca, w których łatwiej żyć – 9%). Co siedemnasty badany mówił o lepszej infrastrukturze we wskazanych przez siebie regionach (6%), o różnicach w dostępie do kultury i edukacji (6%) oraz ogólnie o lepszych perspektywach i możliwościach (6%). Badani mówili również o gospodarności władz samorządowych w niektórych regionach (3%), o pozytywnych postawach ich mieszkańców (3%), łatwiejszym dostępie do służby zdrowia i lepszej jej organizacji w niektórych miejscach (1%) oraz o związkach z danym obszarem jako miejscem urodzenia lub poprzez więzi rodzinne (1%).

Tabela 3

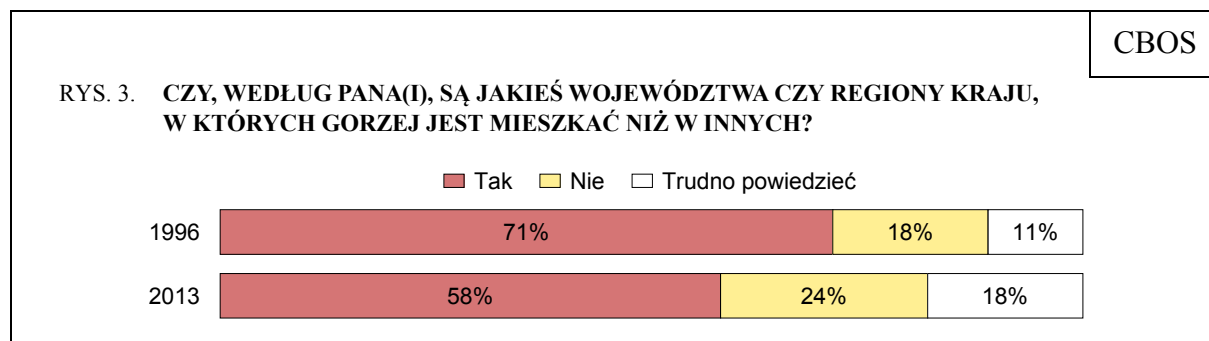
Uzasadnienie wyboru danych regionów. Dlaczego jest tam lepiej mieszkać?	
Praca – więcej miejsc pracy, niskie bezrobocie	52%
Warunki pracy – lepsze zarobki, perspektywy rozwoju zawodowego, pracy w zawodzie	25%
Rozwój gospodarczy – inwestycje, uprzemysłowienie, kapitał zagraniczny, fundusze unijne	15%
Walory przyrodnicze – krajobraz, klimat	11%
Warunki życia – bogatsze życie, łatwiej tam żyć	9%
Infrastruktura – lepsza komunikacja, drogi, zaopatrzenie	6%
Dostęp do kultury i edukacji	6%
Perspektywy, możliwości	6%
Gospodarność władz samorządowych – lepiej zarządzane regiony	3%
Postawy mieszkańców – uczciwi, pracowici, gospodarni ludzie	3%
Opieka zdrowotna – łatwiejszy dostęp do służby zdrowia, lepsza organizacja opieki zdrowotnej	1%
Poczucie przynależności – związki rodzinne, związki z danym regionem, m.in. przez fakt urodzenia się w danym regionie	1%
Inne uzasadnienia	3%
Trudno powiedzieć	4%

Wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ badani mogli wymienić kilka powodów

O lepsze i gorsze regiony do mieszkania pytaliśmy także w połowie lat dziewięćdziesiątych. Z powodu zmian wprowadzonych na skutek reformy administracyjnej, bezpośrednie porównanie wyników nie jest możliwe, jednak przyjrzenie się kategoriom stosowanym przez badanych w procesie porównywania regionów wówczas i obecnie wskazuje na pewne ciekawe przemiany, jakie dokonały się w tym czasie. Także w 1996 roku⁴ badani najczęściej wskazywali na rynek pracy jako czynnik różnicujący sytuację w poszczególnych regionach. Inne, najważniejsze wówczas czynniki wymieniano również teraz, choć niektóre znacznie rzadziej – m.in. kwestie związane ze środowiskiem naturalnym. Jednak w 1996 roku wskazywano także na różnice w poziomie rolnictwa oraz bezpieczeństwa publicznego, które w ogóle nie pojawiły się w wypowiedziach respondentów badanych w grudniowym sondażu. Natomiast obecnie niektórzy ankietowani odnosili się do pewnych kategorii, które nie były uwzględniane przez badanych kilkanaście lat temu – tj. generalnie do perspektyw, gospodarności władz samorządowych i poziomu opieki zdrowotnej.

GDZIE GORZEJ ŻYĆ?

Ponad połowa Polaków (58%) uważa, że w kraju są regiony, które można uznać za gorsze od innych dla mieszkańców. Odnotowaliśmy tu znaczącą różnicę w porównaniu z opiniami sprzed siedemnastu lat. Wówczas ponad dwie trzecie badanych (71%) uważało, że w niektórych regionach żyje się gorzej niż w innych.

Blisko co czwarty badany przekonany, że w niektórych regionach mieszkać jest gorzej, za takie miejsce uważa wschodnią Polskę (24%). Niezależnie od tych, tak ogólnie

⁴ Zob. komunikat CBOS „Moja miejscowość, region, kraj. Stosunek do miejsca zamieszkania”, luty 1997.

sformułowanych wskazań, 14% stwierdziło, że jest to województwo podlaskie, 5% wymieniło Suwalszczyznę, a 4% Białostoczczyznę. Ponadto co dziewiąty badany odpowiadający na to pytanie (11%) wskazywał na województwo podkarpackie, 5% na Bieszczady, a 2% na Rzeszowszczyznę. Województwo Lubelskie wymieniał co dziesiąty (10%), świętokrzyskie 3%, a Kielecczyznę 1%.

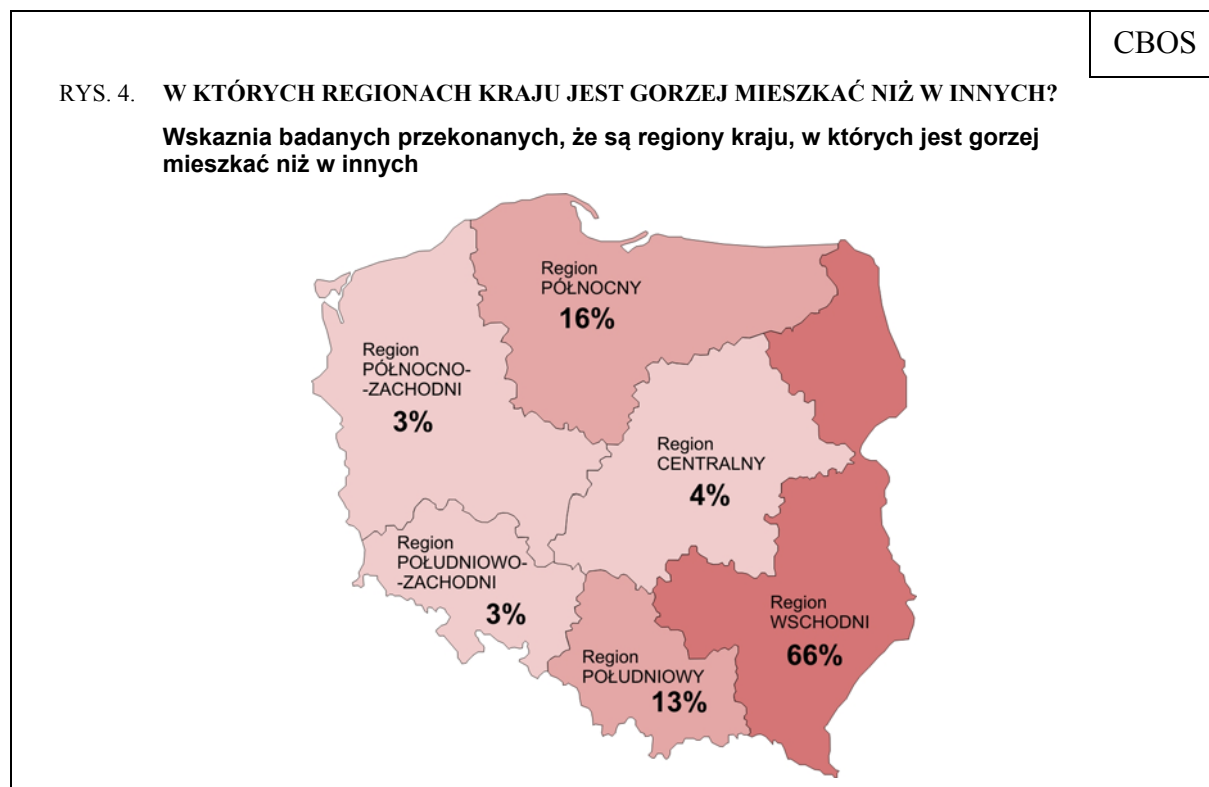
Tabela 4

W których regionach kraju jest gorzej mieszkać niż w innych?		Odpowiedzi respondentów, którzy uważają, że są regiony kraju, w których jest gorzej mieszkać niż w innych (N=526)
Region Wschodni		24%
Lubelskie		10%
Podkarpackie		11%
	Rzeszów, Rzeszowszczyzna	2%
	Bieszczady	5%
Podlaskie		14%
	Białystok, Białostoczczyzna	4%
	Suwałki, Suwalszczyzna	5%
Świętokrzyskie		3%
	Kielce, Kielecczyzna	1%
Region Południowy		1%
Śląskie		11%
Małopolskie		2%
Region Północny		-
Warmińsko-Mazurskie		8%
	Mazury	3%
Pomorskie		4%
Kujawsko-Pomorskie		2%
Region Północno-Zachodni		-
Zachodniopomorskie		2%
Lubuskie		1%
Wielkopolskie		-
Region Południowo-Zachodni		-
Dolnośląskie		2%
Opolskie		1%
Region Centralny		-
Mazowieckie		1%
	Warszawa	1%
Łódzkie		1%
Inne		-
Małe miejscowości, rejony wiejskie		3%
Tam gdzie nie ma pracy		2%
Góry		1%
Inne		7%
Trudno powiedzieć		5%

Wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ można było wymienić dowolną liczbę regionów

Pozostałe regiony były wymieniane znacznie rzadziej, ale 11% badanych uważających, że są gorsze do mieszkania regiony, mówiło o województwie śląskim, 8% o warmińsko-mazurskim, dodatkowo 4% o Mazurach i 4% o województwie pomorskim. Pozostałe województwa wymieniano sporadycznie. Inne wskazywane obszary to: małe miejscowości, rejony wiejskie (3%), miejsca, gdzie nie ma pracy (2%) i góry (1%).

Podsumowując, dwie trzecie badanych przekonanych, że w niektórych regionach mieszka się gorzej, uważa za takie miejsce Region Wschodni (66%). Blisko co szósty (16%) wskazał na Region Północny, a co ósmy (13%) na Południowy. Pozostałe części kraju były wymieniane bardzo rzadko.

Wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ można było wymienić dowolną liczbę regionów

Tak jak dominuje przekonanie o uprzywilejowanej pozycji Regionu Centralnego, tak samo powszechna jest opinia o złej sytuacji mieszkańców Regionu Wschodniego. Tylko nieliczni badani wskazywali swój region jako ten, w którym mieszka się gorzej niż w innych. Wyjątek stanowili właśnie mieszkańcy Regionu Wschodniego – większość z nich jako najmniej atrakcyjny wskazywała właśnie swój region (58% jego mieszkańców) – oraz

Regionu Północnego, wśród których co piąty (22% jego mieszkańców) miał takie zdanie na temat zamieszkiwanego przez siebie regionu.

Tabela 5

W których regionach kraju jest gorzej mieszkać niż w innych?	Odpowiedzi respondentów z regionu:					
	Central.	Pd.	Wsch.	Pn.-Zach.	Pd.-Zach.	Pn.
Regiony:	w procentach					
Centralny	2	5	3	2	8	3
Południowy	23	8	13	11	14	10
Wschodni	62	65	58	63	61	55
Północno-Zachodni	5	2	2	5	4	1
Południowo-Zachodni	0	4	1	4	3	4
Północny	16	14	7	10	8	22
Inne	24	17	19	15	27	18
Trudno powiedzieć	2	5	6	6	6	4

Wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ można było wymienić dowolną liczbę regionów

Podstawowym czynnikiem, który, według badanych, sprawia, że w pewnych regionach żyje się gorzej niż w innych, jest rynek pracy – przede wszystkim poziom bezrobocia, ale także gorsze zarobki (65%)⁵. Co czwarty (23%) uzasadniał, że wskazywał na miejsca, gdzie jest więcej biedy, gorsze warunki, niższy standard życia. Blisko co piąty (18%) wspominał o zastoju gospodarczym w pewnych regionach (braku przemysłu, inwestycji, a nawet mniejszych dotacjach unijnych). Znacznie mniej osób uzasadniało swoje wskazania czynnikami środowiskowymi, m.in. stopniem degradacji środowiska naturalnego, ale także mniej sprzyjającym klimatem (7%), słabą infrastrukturą w niektórych regionach (7%), brakiem perspektyw i możliwości rozwoju (4%). Problematyczny okazuje się także zarówno zbyt niski poziom urbanizacji niektórych części kraju, powodujący poczucie izolacji (3%), jak i zbyt wysoki – prowadzący do przeludnienia i nadmiernego hałasu (2%). Choć tylko nieliczni badani wskazywali na postawy mieszkańców (1%) i zjawisko emigracji (1%), to pojawienie się tego ostatniego czynnika wśród powodów gorszej sytuacji w niektórych regionach można uznać za symptomatyczne.

⁵ Z powodu stosunkowo rzadkich odpowiedzi dotyczących zarobków nie zostały one wydzielone jako odrębna kategoria.

Tabela 6

Uzasadnienie wyboru danych regionów. Dlaczego jest tam gorzej mieszkać?	
Bezrobocie i gorsze zarobki	65%
Złe warunki życia, bieda	23%
Zastój gospodarczy, zacofanie – brak przemysłu, inwestycji, dotacji unijnych	18%
Środowisko – degradacja środowiska naturalnego, mniej sprzyjający klimat	7%
Słaba infrastruktura – źle działająca komunikacja, brak dostępu do usług, kultury	7%
Brak perspektyw, możliwości rozwoju	4%
Poczucie izolacji – daleko od miasta, duże odległości	3%
Urbanizacja – przeludnienie, hałas	2%
Postawy mieszkańców – ksenofobia, zarozumialstwo, brak wykształcenia	1%
Emigracja – regiony, z których ludzie wyjeżdżają, szczególnie młodzi	1%
Inne uzasadnienia	4%
Trudno powiedzieć	4%

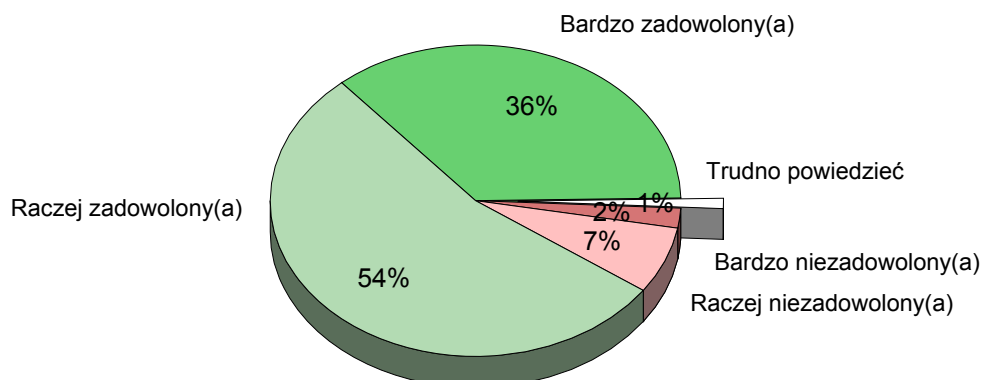
Wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ badani mogli wymienić kilka powodów

Badani, uzasadniając wskazanie regionów, w których, według nich, żyje się gorzej, stosowali podobne kryteria oceny jak ankietowani w 1996 roku. Jednak podobnie jak przy określaniu lepszych do życia regionów, rzadziej niż przed kilkunastoma laty wymieniali czynniki środowiskowe, nie odwoływali się do sytuacji na wsi ani do kwestii bezpieczeństwa publicznego. Pojawiły się natomiast kategorie „brak perspektyw” i „duża skala emigracji z regionu”.

ZADOWOLENIE Z MIEJSCA ZAMIESZKANIA

Zdecydowana większość Polaków jest jednak zadowolona, że mieszka w tym, a nie innym regionie (36% bardzo zadowolonych, 54% raczej zadowolonych). Tylko co jedenasty Polak (9%) jest niezadowolony z mieszkania w określonym województwie.

RYS. 5. CZY, OGÓLNIIE RZECZ BIORĄC, JEST PAN(I) ZADOWOLONY(A) CZY TEŻ NIEZADOWOLONY(A) Z TEGO, ŻE MIESZKA PAN(I) W TYM REGIONIE, WOJEWÓDZTWIE?

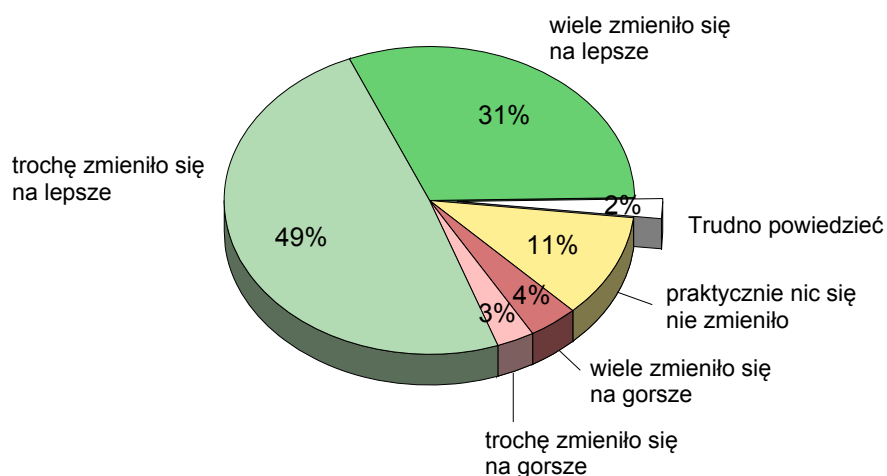
Co ciekawe, poziom zadowolenia tylko w niewielkim stopniu zależy od regionu, w którym mieszkają badani, a różnice są raczej zaskakujące w kontekście wcześniej przedstawionych danych. Co prawda, badani najpierw wypowiadali się na temat zadowolenia z miejsca zamieszkania, a dopiero później byli pytani o regiony lepsze i gorsze do mieszkania, jest jednak bardzo ciekawe, że największy odsetek niezadowolonych jest w Regionie Centralnym (12%), najmniejszy zaś w Regionie Południowo-Zachodnim (5%).

Tabela 7

Czy, ogólnie rzecz biorąc, jest Pan(i) zadowolony(a) czy też niezadowolony(a) z tego, że mieszka Pan(i) w tym regionie, województwie?	Odpowiedzi mieszkańców regionu:					
	Central.	Pd,	Wsch.	Pn.-Zach.	Pd.-Zach.	Pn.
	w procentach					
Bardzo zadowolony(a)	37	42	34	36	41	24
Raczej zadowolony(a)	51	50	54	57	53	65
Raczej niezadowolony(a)	10	6	8	5	4	8
Bardzo niezadowolony(a)	2	1	2	1	1	1
Trudno powiedzieć	0	1	2	1	1	2

Ankietowani dostrzegają pozytywne zmiany, jakie zaszły w ich regionach po wejściu Polski do Unii Europejskiej. Co trzeci (31%) przyznaje, że w jego województwie wiele zmieniło się na lepsze, a niemal połowa (49%) zauważyła pewne pozytywne zmiany. Co dziewiąty badany (11%) twierdzi, że w jego regionie praktycznie nic się nie zmieniło w ciągu ostatnich niemal dziesięciu lat. Według co czternastego (7%) sytuacja się pogorszyła.

RYS. 6. CZY, PANA(I) ZDANIEM, OD CZASU WEJŚCIA POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ, CZYLI OD 2004 ROKU, W REGIONIE, WOJEWÓDZTWIE, W KTÓRYM PAN(I) MIESZKA:

Postrzeżenie przemian właściwie nie zależy od regionu zamieszkania. Zdecydowana większość mieszkańców wszystkich województw zauważa pozytywne zmiany w swojej okolicy. Negatywnie przemiany w swoim regionie ocenia od 4% (Region Południowo-Zachodni) do 11% (Region Północny) mieszkańców.

Tabela 8

Czy, Pana(i) zdaniem, od czasu wejścia Polski do Unii Europejskiej, czyli od 2004 roku, w regionie, województwie, w którym Pan(i) mieszka:	Odpowiedzi mieszkańców regionu:					
	Central.	Pd.	Wsch.	Pn.-Zach.	Pd.-Zach.	Pn.
	w procentach					
wiele zmieniło się na lepsze	32	31	32	23	38	33
trochę zmieniło się na lepsze	51	46	52	51	50	44
trochę zmieniło się na gorsze	2	3	2	2	3	4
wiele zmieniło się na gorsze	3	2	4	6	1	7
praktycznie nic się nie zmieniło	12	12	9	14	8	10
Trudno powiedzieć	0	6	2	4	0	2

WARUNKI ŻYCIA W POSZCZEGÓLNYCH REGIONACH

W świadomości społecznej są regiony, w których żyje się gorzej niż w innych. Polacy są też raczej zgodni co do tego, gdzie żyje się gorzej. Jednak regionalne różnice pod względem zadowolenia z poziomu życia własnych rodzin są małe. Nieco bardziej usatysfakcjonowani wydają się mieszkańcy Regionu Południowo-Zachodniego i Południowego, gdzie tylko 6% badanych twierdzi, że ich rodzinom żyje się źle, podczas gdy

51% na południowym zachodzie i 45% na południu twierdzi, że dobrze. Oceny własnego poziomu życia mieszkańców wschodniej Polski są niemal identyczne jak mieszkańców Regionu Centralnego i Północnego.

Tabela 9

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Odpowiedzi badanych mieszkających w regionach:					
	Central.	Pd.	Wsch.	Pn.-Zach.	Pd.-Zach.	Pn.
	w procentach					
Dobrze	39	45	37	42	51	39
Ani dobrze, ani źle	44	46	46	45	42	44
Źle	16	6	16	13	6	16
Trudno powiedzieć	1	3	1	0	0	1

Poziom optymizmu w przewidywaniu zmian, jakie może przynieść najbliższy rok, jest bardzo podobny wśród mieszkańców wszystkich regionów. Większość nie spodziewa się ani spektakularnej poprawy, ani drastycznego pogorszenia się swojego poziomu życia. Tylko mieszkańcy północnej Polski nieco częściej obawiają się pogorszenia się sytuacji.

Tabela 10

A jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Odpowiedzi badanych mieszkających, w regionach:					
	Central.	Pd.	Wsch.	Pn.-Zach.	Pd.-Zach.	Pn.
	w procentach					
Lepiej	24	18	18	15	21	12
Tak samo jak obecnie	52	61	56	58	59	58
Gorzej	16	14	18	22	12	23
Trudno powiedzieć	8	7	8	5	9	7

Większość badanych uważa, że w Polsce są regiony, w których mieszkać jest lepiej niż w innych, i takie, w których mieszkańcom jest trudniej. W lepszej sytuacji są, ich zdaniem, mieszkańcy województw: mazowieckiego, wielkopolskiego, małopolskiego, dolnośląskiego i pomorskiego. Miejscem gorszym do mieszkania jest wschód Polski (województwa Regionu Wschodniego i warmińsko-mazurskie), czyli obszar kraju objęty Programem Rozwoju Polski Wschodniej. Oceny atrakcyjności Śląska były sprzeczne. Niemal równie często wskazywano na to województwo zarówno jako na miejsce lepsze, jak i gorsze do mieszkania.

Zdaniem badanych, zróżnicowania regionalne wynikają przede wszystkim z sytuacji na lokalnych rynkach pracy, która przesądza o zamożności lub ubóstwie mieszkańców. W szczególności dostępność pracy, ale także warunki, na jakich jest podejmowana, dzielą Polskę na bogatszą i biedniejszą. Zaskakujące jest jednak, że istnienie stereotypów o gorszych i lepszych do mieszkania regionach nie wynika z różnic w ocenach poziomu życia mieszkańców poszczególnych regionów. Odsetek badanych źle oceniających warunki życia swoich rodzin w Regionie Centralnym, najczęściej wskazywanym jako miejsce lepsze do mieszkania, jest identyczny jak w Regionie Wschodnim, postrzeganym jako miejsce, gdzie gorzej się żyje. Większość mieszkańców wschodniej Polski, mimo że sami określają swoje warunki materialne jako dobre lub przeciętne, jest przekonanych, że w ich regionie żyje się gorzej niż w pozostałych. Być może zadowolenie ankietowanych wynika ze świadomości pozytywnych przemian, jakie nastąpiły w ostatnim dziesięcioleciu, a które zauważa większość mieszkańców wszystkich regionów.

Grudniowy sondaż pokazuje, że Polacy są przywiązani do swoich lokalnych ojczyzn i zdecydowana większość, niezależnie od miejsca zamieszkania, jest zadowolona z mieszkania w swoim województwie.

Opracowała
Katarzyna KOWALCZUK